

**SOCIJAL
DEMOKRATI.**

**NAŠA ZEMLJA
NAŠI LJUDI .**

**SOCIJAL
DEMOKRATI.**

OZBILJNO.

Izborne natuknice 2024.

Nakon trećine stoljeća državne samostalnosti Hrvatska živi znatno ispod razine svojih potencijala. Zaostajanje u ekonomskom, socijalnom, institucionalnom i demokratskom te posljedično i demografskom razvitku, vidljivo, kako u usporedbi s drugim usporedivim državama tako i u odnosu na očekivanja njenih građana, prvenstveno je posljedica načina na koji se upravlja zemljom. Hrvatskom se ne upravlja u korist građana nego u korist vladajućih stranačkih dužnosnika i klijenata. Postojeća vlast nije u stanju riješiti **najteže hrvatske probleme**, kao što su **egzodus stanovništva, nedostatak aktivne gospodarske strategije, korupcija, kriza institucija, izostanak sigurnosti građana i radnih ljudi, propadanje poljoprivrede, nefunkcionalnosti javnih servisa, izostanak autentične vanjske politike**. Takva je vlast glavna prepreka Hrvatske kao prosperitetne europske zemlje.

Mi, socijaldemokrati, prepoznavamo nekoliko važnih izazova pred kojima stoji naša generacija i koji određuju naš socijaldemokratski odgovor. Ti su izazovi naš glavni cilj – oslobađanje i razvijanje potencijala da Hrvatska bude ono što može biti: **zemlja visoke kvalitete života za sve svoje građane; solidarno i pravedno društvo povjerenja; socijalno i demokratski stabilna, gospodarski i razvojno perspektivna, sigurna i efikasna država koja štiti i unapređuje svoje institucije, svoj prostor i čuva kulturnu baštinu**. Prioritet je Hrvatske **zaustavljanje odlazaka naših ljudi iz naše zemlje, povratak naših ljudi u našu zemlju te izgradnja naše zemlje s našim ljudima**.

Pravda i solidarnost te sloboda i jednakost su za nas Socijaldemokrate najviše vrijednosti, ali i svakodnevni politički izazov, **aktivni pokretač** naših političkih zauzimanja i inicijativa i mjera naše političke uvjerljivosti. Naš izborni program se temelji na stvarnim izazovima naše zemlje i naših ljudi koje želimo rješavati upravo temeljeći našu politiku na tim vrijednostima.

Odbacujemo nametanje malodušja i fatalističke rezignacije po kojima je sve već određeno za našu „malu zemlju i mali narod“.

Mi naše odgovore tražimo s našim ljudima, u našoj zemlji, uvjereni da je naša ključna zadaća upravo mobilizacija i slobodni protok ideja i spoznaja, njihovo integriranje u **novu viziju za NAŠU HRVATSKU**. To je smisao naše političke misije koju nudimo našim građanima uvjereni da su naši potencijali i naše mogućnosti daleko iznad sadašnje razine kvalitete života naših ljudi i naših institucija.

Socijaldemokratska politika je **politika okupljanja**, a ne razdvajanja, politika pridobivanja, a ne antagoniziranja. Temeljeni na tradiciji humanizma, **socijaldemokrati se prema drugima odnose tolerantno uvažavajući dostojanstvo dobronamjernog čovjeka bez obzira na osobne (rasne, rodne, vjerske, svjetonazorske) razlike**. Temeljeni na tradiciji racionalizma, socijaldemokrati svoje odluke grade na argumentima i razlozima, a ne na dogmama, na promišljenim i dogovorenim planovima, a ne na bespogovornom sljedbeništvu.

ODGOVORNO - ZA RAZVIJENO GOSPODARSTVO I DRUŠTVENO BLAGOSTANJE

ZA LJUDE

OZBILJNO

ZA RAZVIJENO GOSPODARSTVO I DRUŠTVENO BLAGOSTANJE

Strateški i promišljeni razvoj

Mi, socijaldemokrati, držeći neophodnim povezati i harmonizirati trenutne razvojne i strateške dokumente u Republici Hrvatskoj, zalagat ćemo se za sljedeće:

- **Redefiniranje i dopunu Nacionalne razvojne strategije Republike Hrvatske do 2030. godine s produljenjem na 2035.** Redefinirana strategija **kao krovni dokument i sveobuhvatni akt strateškog planiranja** služit će kao temeljni dokument za oblikovanje i provedbu razvojnih politika Republike Hrvatske u svim važnim pitanjima za Hrvatsku od kojih je jedno od ključnih promjene strukture udjela pojedinih sektora u BDP-u Republike Hrvatske.
- Vizija novog strateškog dokumenta svojim politikama ostvarivat će **načela socijalne države, progresivnog oporezivanja, redistributivne politike, socijalnog i mirovinskog osiguranja, besplatnoga školovanja, ustavnih socijalnih i radnih prava, prava manjina, ekološke svijesti i sl.**
- Posebnu pažnju usmjeravamo na ciljeve koji su vezani **uz ekonomski razvoj** kao što su: konkurentno i inovativno gospodarstvo, obrazovani i zaposleni ljudi, globalna prepoznatljivost i jačanje međunarodnog položaja i uloge Hrvatske i održiva mobilnost. Također, vodit će se računa o tome da se ti ciljevi ostvaruju na način koji je **socijalno pravedan, ekološki održiv i regionalno uravnotežen.**
- **Sudjelovanje u izradi i provedbi akcijskih planova, programa i projekata** koji su usmjereni na ostvarivanje strateških ciljeva te koji su financirani iz različitih izvora kao što su: državni proračun, europski fondovi, međunarodne organizacije, privatni sektor i sl. Također, tražit ćemo da **se uključe i drugi dionici** u proces donošenja odluka i provođenja politika kao što su: **građani, civilno društvo, sindikati, akademska zajednica, lokalna samouprava i sl.**
- Da se svi **razvojni i strateški dokumenti** usklađuju s ciljevima održivog razvoja Ujedinjenih naroda i prioritetima Europske unije te da se prati i vrednuje njihov **utjecaj na kvalitetu života i socijalnu koheziju u Hrvatskoj.** Također, zalažemo se za jačanje suradnje i dijaloga s partnerima u regiji i svijetu, posebno s Bosnom i Hercegovinom i Srbijom, te za rješavanje otvorenih pitanja i sporova na miran i konstruktivan način.

Ekonomija za ljude

Pozornost nas socijaldemokrata je na pitanjima i u područjima u kojima se moraju izvršiti korjenite promjene dugogodišnjih problema i zaostajanja i uz jasnu političku volju ostvariti stvarne promjene. Ekonomija odgovara na pitanje materijalne osnove za zadržavanje ljudi u zemlji. Demografske mjere su važne, socijalne naknade ublažuju negativne aspekte, javne politike su važne, ali za svrhu zaustavljanja iseljavanja naših građana razvoj gospodarstva, a osobito privrede, presudan je.

- **ELIMINACIJA ORTAČKOG KAPITALIZMA**

Ortački kapitalizam ili povezanost moćnih i bogatih poslovnih i bankarskih krugova s politikom te utjecaj na donošenje političkih odluka u njihovu korist obilježje je hrvatskog kapitalizma i izvor mnogih zala. Ogroman je broj afera koje na to ukazuju. Umjesto da su krupnim poduzetnicima jedino u fokusu povećanje produktivnosti, nova tehnološka rješenja, inovacije, suradnja sa znanosti dio njih koncentriraju se na dobre odnose s politikom kao jamstvom i izvorom njihovog poslovnog uspjeha. Važnije je tko je tvoj čovjek u politici, nego koliko si povećao produktivnost.

Da bi eliminirali ortački kapitalizam, socijaldemokrati će :

- o **razvodniti koncentraciju vlasništva u bankama, gospodarstvu i medijima** jer su te strukture neprijatelji zdrave tržišne utakmice, one su neprijatelji narodnog kapitalizma, onoga čija pravila idu u korist narodne većine
- o **eliminirati poslovni novac iz politike, političkih kampanja**, korupciju učiniti neisplativom, a političku informaciju učiniti javnim dobrom i javnom odgovornošću
- o **politika motivirana stranačkim interesima mora biti eliminirana iz upravljanja i kadrovanja u gospodarstvu**. Takav negativni utjecaj rješava se kroz depolitizaciju javne uprave i javnih institucija. Politika ne može odlučivati o tome u što tržišni subjekti trebaju ulagati, ali Država (nije isto što i politika) mora podupirati njihove inicijative te sudjelovati u javnim i infrastrukturnim investicijama.

- **RAZNOVRNSNO GOSPODARSTVO I INDUSTRIJSKE POLITIKE**

Hrvatska je u velikom riziku zbog pretjeranog oslanjanja na turizam. Turizam i trgovina su radno intenzivne djelatnosti s niskom dodanom vrijednošću i u velikoj ovisnosti o političkoj, regionalnoj i prirodnoj stabilnosti i sigurnosti.

Hrvatskoj trebaju hitno industrijske politike i raznovrsnost gospodarskih grana. Pod industrijskom politikom ne smatra se samo industrija velikih hala i visokih dimnjaka, već politika razvoja svake djelatnosti pa i digitalne ekonomije, robotike, poljoprivrede, školstva...

- **STRATEŠKI CILJEVI EKONOMSKOG I SOCIJALNOG RAZVOJA ZEMLJE**

Za nas Socijaldemokrate danas postoji samo jedan prioritetni cilj strateškog razvoja zemlje. To je zaustavljanje iseljavanja radne snage u najboljim godinama života i povratak većine već iseljenih ljudi.

Hrvatska treba:

- o Brzi rast realnog BDP-a po stopama od 5 do 7% godišnje u idućih 10 godina. To je moguće jačanjem izvozno orijentirane proizvodnje, industrijskim politikama i javnim investicijama. Hrvatska se mora u srednjeročnom razdoblju, približiti (konvergirati) barem na **90% prosjeka Europske unije prema BDP-u** (sada je 73% per capita prema paritetu kupovne moći).

- o Nužno je **stalno povećanje plaća u iduće dvije ili tri godine iznad stope rasta BDP-a**; kriterij povećanja plaća nije rast produktivnosti niti rast BDP-a, već smanjivanje zaostajanja plaća prema zemljama koje nam uzimaju radnu snagu.

- o Osigurati postepeno sve **oštriju redistribuciju dohodaka** i odgovarajuću poreznu politiku, **koja će život učiniti jeftinijim za sve građane** (smanjivanje pdv-a, uvođenje poreza na bogate, višak nekretnina, ekstraprofite, banke, radikalni odnos prema utajama poreza od malih poduzetnika do velikih kompanija i sve koji su se okoristili povoljnim položajem na tržištu).

- o Jačati dostupnosti **besplatnih javnih servisa**: zdravstvo, školstvo, socijalna skrb i dovoljan broj besplatnih dječjih vrtića; dostupnost pravosuđa i jačanje institucija zaštite i provedbe zakona.

- o Stvoriti uvjete za **samodostatnost u proizvodnji hrane i energije**, poticati prelazak na zelenu ekonomiju, pripremiti građane na široki ulazak umjetne inteligencije u naše živote i poslove, povećati prosječnu mirovinu na razinu od 60% medijalne plaće i stabilno financirati sport, kulturu i umjetnost te smanjiti stupanj siromaštva na razinu EU.

- **UČINKOVITO UPRAVLJANJE DRŽAVNIM PODUZEĆIMA I SUBJEKTIMA U JAVNOM SEKTORU**

Iako Vlada formalno postavlja **nadzorne odbore**, izbor njihovih članova mora proći objektivizirane i **javno transparentne kriterije**. Izbor predsjednika uprava treba se obavljati u okviru međunarodnih natječaja u nekoliko faza u striktnoj proceduri od objave natječaja, potrebnih testiranja i intervjuiranja s pisanim i obrazloženim ocjenama sve do faze kada ministar potvrđuje ponuđene kandidate.

Nužno je **zabraniti političke licitacije** članstvom u upravama i radnim mjestima. Ugovori o radu predsjednika i članova uprave moraju vezati njihova primanja uz ostvarivanje

mjerljivih rezultate iz kojih je vidljiv utjecaj dobrog upravljanja i eliminirane povoljne eksterne i objektivne okolnosti koje nisu u vezi s upravljanjem.

- **RAZVOJ PROIZVODNJE**

- o **Izraditi strategiju razvoja industrije** koja se zasniva na uspješnim primjerima prerađivačke industrije i na temelju predvidivog utjecaja digitalnih tehnologija i umjetne inteligencije, te na temelju komparativnih prednosti (klasterizacija drvne industrije, kao i povezivanje turizma, poljoprivrede i prehrambene industrije).

- o Stvoriti okruženje pogodno za **reindustrijalizaciju**: dopušteni poticaji izvozu, malim i srednjim tvrtkama, infrastruktura potrebna za industriju, pravni okvir kao podrška (a ne prepreka), strateško partnerstvo.

- o **Reformirati ekonomsku diplomaciju** i ojačati poslovne veze s inozemstvom (uloga HGK), razvijati cirkularnu ekonomiju, čiste izvore energije i ekološku poljoprivrednu proizvodnju.

Nove tehnologije u gospodarstvu i društvu

Nove tehnologije su ključni faktor za povećanje konkurentnosti, inovativnosti i produktivnosti hrvatskog gospodarstva te za prilagodbu globalnim izazovima kao što su četvrta industrijska revolucija i zelena tranzicija. Kao socijaldemokrati smatramo da je potrebno podržati razvoj i primjenu novih tehnologija u svim sektorima gospodarstva, ali i osigurati da one budu socijalno pravedne, ekološki održive, lakše dostupne i demokratski nadzirane. Zato predlažemo sljedeće mjere vezane uz nove tehnologije u razvoju gospodarstva:

- **Povećati ulaganja u istraživanje i razvoj te dostići cilj od 3% BDP-a do 2030. godine.** Poticati **suradnju između znanstvenih institucija, gospodarskih subjekata i javnog sektora** te stvarati povoljno okruženje za transfer znanja i tehnologije. Podržati razvoj i primjenu novih tehnologija u strateškim područjima kao što su **obnovljivi izvori energije, kružno gospodarstvo, biotehnologija, digitalna transformacija, umjetna inteligencija** i sl. uz **značajni utjecaj društvenih i humanističkih znanosti.**
- **Jačati digitalnu pismenost i kompetencije građana i radnika** te osigurati pristup kvalitetnom i dostupnom obrazovanju i cjeloživotnom učenju. Omogućiti prilagodbu i prekvalifikaciju radnika koji su pogođeni promjenama na tržištu rada uzrokovanim novim tehnologijama. Uvesti socijalnu zaštitu i prava za radnike u novim oblicima rada kao što su platformski rad, rad na daljinu, rad na određeno vrijeme i sl. uz otvoreniji pristup radu (rad kod više poslodavaca, omogućavanje izbora veće satnice rada i sl.).
- **Poticati digitalnu transformaciju malih i srednjih poduzeća** te im omogućiti pristup financiranju, savjetovanju i infrastrukturi za razvoj i primjenu novih tehnologija.

Podržati razvoj i rast start-upova i inovativnih poduzeća te im olakšati povezivanje s domaćim i međunarodnim tržištima, investitorima i partnerima.

- Uspostaviti nacionalni fond za inovacije koji bi financirao razvojne projekte i programe koji koriste nove tehnologije.
- Promicati etičku, odgovornu i transparentnu upotrebu novih tehnologija te zaštititi privatnost i sigurnost podataka građana i poduzeća. Uspostaviti regulatorni okvir i nadzor nad primjenom novih tehnologija te osigurati poštivanje ljudskih prava, demokratskih vrijednosti i javnog interesa. Potaknuti sudjelovanje i uključivanje građana i civilnog društva u oblikovanje i procjenu utjecaja novih tehnologija na društvo i gospodarstvo.

Fiskalna i porezna politika i parafiskalni nameti

Fiskalna politika nije samo u funkciji punjenja proračuna, već se njome postiže viši stupanj socijalne pravednosti, potiču gospodarski ciljevi i određuje pravac razvoja društva.

- Oporezivat ćemo manje rad, a oštrije rentne dohotke, potrošnju imućne manjine (porez na luksuz: skupi automobili, jahte i slično) te ona trajna dobra čija ponuda i raspoloživost ne ovise o visini poreza.
- Smanjit ćemo visinu trenutnog poreznog opterećenja na onu nekretninu u kojoj porezni obveznik živi, ali ćemo uvesti porez na višak nekretnina i imovine, progresivno prema broju i vrijednosti nekretnine.
- Proširit ćemo krug proizvoda na koje ćemo smanjiti PDV, a koji čine veći udio potrošnje siromašnijeg, bolesnijeg i starijeg dijela populacije kao i obitelji s puno djece.
- Eliminirat ćemo veliku poreznu evaziju oštrijim kažnjavanjem izbjegavanja plaćanja poreza i postepenim ukidanjem upotrebe gotovine u platnom prometu.
- Uvest ćemo poreze koji odgovaraju zelenoj ekonomiji (na emisiju CO2) i u potpunosti pojednostaviti i porezno rasteretiti investiranje u toj svrhi.
- Uvest ćemo stopu dopuštenog izvlačenja dobiti iz proizvodnje u neproizvodne svrhe.
- Uvest ćemo poreze na bankovne transakcije i ukinuti naknade bankama u slučaju internetskih i elektronskih transakcija.
- Znatno ćemo podići razinu neoporezivog dijela dohotka s ciljem jačanja kupovne moći srednjeg društvenog sloja, a uvesti progresivnije stope poreza za izuzetno visoke dohotke.
- Oslobođanje svih reinvesticija i društvenih ulaganja od poreza na dobit, a povlačenja dobiti iz društva izjednačiti sa stopama poreza na dohodak.

- U srednjoročnom razdoblju **parafiskalni nameti moraju biti svedeni na plaćanje stvarnih usluga ili ukinuti.**

Nova energetska politika

- U svim energetske področjima optimirati ćemo **energetsku samodostatnost** postavljajući jasne ciljeve pred nositelje energetskog razvoja.
- U sferi električne energije :
 - **HEP postaje monopolni distributer** (a ne monopolni proizvođač) koji može prihvatiti proizvodnju svih malih domaćih proizvođača.
 - **Proizvodnja električne energije u solarima privatnih kuća i vikendica** - **HEP mora razviti distribucijsku mrežu** koja može prihvatiti sve male proizvođače električne energije i utvrđuje uvjete korektnog otkupa viškova od privatnih korisnika.
 - **Konzorcij proizvođača solarnih elektrana** (proizvođači opreme, HEP, monter) izrađuju tri tipska modela solarnih elektrana različitih snaga za koje osigurava sve dozvole i daje dugoročnu garanciju na opremu (min. 20 godina).
 - **HPB (banka) osigurava pogodne kredite** za izradu solarnih elektrana na krovovima privatnih kuća s otplatom iz proizvedene struje.
 - **Vlasnici kuća i vikendica** (njih nekoliko stotina tisuća) postavljaju solare na svoje krovove uz minimalne troškove, a nakon desetak godina **ostvaruju znatne prihode.**
 - Pojednostavljenjem i financijskim olakšicama poticati **postavljanje agrosolara**, ali ne na poljoprivredne površine već na krovove gospodarskih i stambenih zgrada poljoprivrednih proizvođača
 - **Uvoz električne energije zamjenjuje se ekološki čistom domaćom proizvodnjom**, a sva ulaganja (HEP, krediti) su **ulaganja u domaću industriju.**
- Osigurati ćemo **strateško upravljanje fosilnim energentima** osnivanjem **državnog holdinga** (INA, CRO plin itd.).
- Potrebe za toplinskom energijom smanjiti kroz daljnje **stimuliranje energetski učinkovite gradnje**, a **proizvodnju toplinske energije** stimulirati kroz projekte korištenja termalnih izvora, toplinskih dizalica te energana vezanih uz otpad. Potaknut ćemo iskorištavanje geotermalne energije ukidanjem birokratskih prepreka i adekvatnom potporom tom sektoru, odrediti nacionalni/strateški interes i podržati ubrzan razvoj geotermalnih projekata.

Poljoprivreda kao strateška proizvodnja

- **Osnivanje poljoprivrednih zadruga/koperativa** pod ingerencijom države i u suradnji sa jedinicama lokalne i regionalne samouprave.
Zadruga bi bila organizirana kako bi ispunila slijedeće funkcije:
 - **zajednička nabava repromaterijala** za poljoprivrednu proizvodnju koja bi za rezultat imala smanjenje troškova proizvodnje za 15-30% i samim time bi se povećala konkurentnost poljoprivrednih proizvođača
 - **zajednički nastup na tržištu** koji bi za cilj imao ostvarivanje bolje pregovaračke pozicije naših poljoprivrednih proizvođača prema trgovačkim lancima, hotelima i slično te bolji plasman/prodaju pod zajedničkim brendom (sada su za maloprodaju "preveliki", a za veleprodaju "premali" te su često prepušteni raznim mešetarima i prekupcima koji ih ucjenjuju)
 - **zajedničko skladištenje i prerada proizvoda** sa ciljem postizanja većih cijena i davanja dodane vrijednosti poljoprivrednim proizvodima.
- **Izmjena Programa ruralnog razvoja kako bi se osiguralo da minimalno 70% sredstava bude usmjereno direktno u poljoprivredne djelatnosti i investicije u poljoprivredi, a 30% u tzv. nepoljoprivredne djelatnosti** (razliku sredstava za izgradnju vrtića, poučnih staza, vatrogasnih domova osigurati kroz sredstva za regionalni razvoj).
- **Limitirati iznos potpora na 150.000,00 EUR po poljoprivrednom gospodarstvu kako bi se uspostavila uravnotežena i pravedna raspodjela potpora kako bi poljoprivrednici mogli i dalje proizvoditi hranu i čuvati ruralni prostor.** (Trenutno pojedine tvrtke dobivaju desetke milijuna EUR potpora iako imaju daleko bolju tržišnu poziciju i ne treba ih pomagati jednako kao male i srednje poljoprivredne proizvođače koji su temelj opstanka i razvoja ruralnog prostora. Sada 20 poljoprivrednih gospodarstava u Hrvatskoj prima u prosjeku 546 puta veće potpore od prosječnog PG-a, a da gotovo 70.000 njih ne prima nikakve potpore premda su upisani u upisnik.)
- **Promjena Zakona o nasljeđivanju poljoprivrednog zemljišta**
Poljoprivredno zemljište neke države njen je strateški resurs. U Hrvatskoj, kada je riječ o privatnom, ono zemljište čiji vlasnici su preminuli, ako ne postoji oporuka (a u većini slučajeva ne postoji), biva automatski razdijeljeno na sve nasljednike istog nasljednog reda u jednakim dijelovima. Pri tome se ne uzima u obzir hoće li ju oni iskoristiti i obrađivati. I tako, svakim novim danom, hrvatske zemljišne parcele postaju sve sitnije i sitnije, a vlasništvo nad mnogo njih već je nemoguće razriješiti. Stoga ćemo izmijeniti Zakon o nasljeđivanju sa posebnim člancima vezanim uz poljoprivredno i šumsko zemljište koje će **sprječiti cijepanje poljoprivrednog zemljišta** na način da to može naslijediti samo osoba koja će nastaviti poljoprivrednu djelatnost i obešteti ostale

nasljednike kao i niz drugih povezanih pitanja po uzoru na Austriju, Sloveniju, Nizozemsku....

- **Osnivanje Poljoprivredne banke (agrobanke).** Ovakvu banku ima većina država članica EU, a omogućilo bi se da Hrvatski poljoprivrednici imaju mogućnost pristupa svježem, uvijek potrebnom novom i jeftinom kapitalu (kamata od 0,1 do maksimalno 1,5 %) s kojim bi si u svakom trenutku osigurao stabilnu i jeftiniju, a ujedno i konkurentnu proizvodnju svoga gospodarstva.
- **Klasterizacija drvne industrije**
Hrvatske šume koje upravljaju cijelim drvnim fondom zemlje postaju nositelj klastera drvne industrije u koji okupljaju proizvođače drvnih poluproizvoda i gotovih proizvoda. Članovima klastera daju prednosti pri nabavku sirovine (dugoročni ugovori). Članovi klastera mogu postati i firme u stranom vlasništvu registrirane u Hrvatskoj. Time se stimuliraju veliki strani finalni proizvođači da otvaraju poduzeća kod nas. Osim novog zapošljavanja time se postiže da se iz Hrvatske izvoze finalni proizvodi umjesto trupaca.
- **Iskorištavanje punog potencijala konoplje** naslanjajući se na našu tradiciju i kulturu kao i na gospodarske osnove koje su njegovali stanovnici na ovom području. Naša ideja je vratiti Hrvatskoj sve potencijale i sve mogućnosti koje bi joj konoplja mogla donijeti, ne samo u gospodarskom već i u poljoprivrednom, turističkom i svakom drugom segmentu. Razvoj koji možemo osigurati ponovnim vraćanjem konoplje u punu proizvodnju, njenim korištenjem i uporabom za više od 25 tisuća različitih proizvoda kao što se to čini diljem svijeta prilika je koju Hrvatska ne smije propustiti.
- **Čuvati ćemo i poticati bioraznolikost biljaka i sjemenja**

Politika plaća

Bez sustavne politike plaća stanje nestabilnosti, stranačke i predizborne manipulacije s državnim interesima te zaborava na veliki dio populacije će nam se ponavljati. Politiku plaća uspostavlja Vlada RH nakon obaveznih tripartitnih konzultacija sa socijalnim partnerima.

Politikom plaća regulirati ćemo:

- **trajnu visinu minimalne plaće koja se uspostavlja u odnosu na medijalnu plaću**
- **uvjete i visinu indeksacije plaća u uvjetima inflacije**
- **minimalnu cijenu rada po stručnim spremama** kako u cijelom društvu, tako i po granama
- **promjene u načinu obračuna cijene rada prema cijeni radnog sata**
- **interventne mjere za poslodavce** u slučaju većeg odstupanja od tarifnih ugovora po granama

- **odnos medijalne plaće u privredi i plaća u javnom sektoru** te kriteriji mogućeg odstupanja te rokovi usklađivanja
- **analitički utemeljen sustav plaća i koeficijenata u javnom sektoru** isključivo na vrednovanju složenosti i odgovornosti radnih mjesta
- sustav plaća u javnom sektoru koji osim svih korisnika proračuna (i dužnosnika i sudaca) uključuje i **lokalnu upravu i samoupravu** te korisnike proračuna i razinu dopuštenog odstupanja
- način i **granice poreznog rasterećivanja plaća i progresivno oporezivanje većih plaća** u zemlji do granice koja neće uzrokovati odlazak najpotrebnijih ljudi iz zemlje (uglavnom vrhunski stručnjaci, ali ne i menadžeri banaka i krupnih korporacija)
- uvođenje **fleksibilnih dodataka za deficitarnost pojedinih zanimanja** u javnom sektoru (zdravstveni radnici, nastavnici matematike i fizike i sl.) i kriteriji za uvođenje tog dodatka, tijela koja o tome trebaju odlučivati i način i uvjeti za njegovo ukidanje
- regulacija načina i **obaveznosti kolektivnog pregovaranja**.

ZA LJUDE

Rad i zaštita radnika

Tradicionalno, u samoj biti socijaldemokracije je rad radnika, stvaralaštvo stručnih ljudi, naponi poduzetnika, učenje mladeži i iskustvo starijih. Za nas je pravedno društvo ono u kojem te vrijednosti moraju biti izvori ne samo osobnog blagostanja već i vrline koje trebaju prožeti sve društvene vrijednosti.

- **Smanjit ćemo radni tjedan na 35 efektivnih sati uz zadržavanje postojeće plaće.** Pauza se neće više računati u radno vrijeme, ali će pravo na dnevnu stanku ostati. Tako ćemo radni tjedan efektivno skratiti za 2,5 sata.
- Posebno ćemo **regulirati radno vrijeme i radne režime za kreativni rad.**
- **Obračun plaća zasnivat će se na cijeni jednog radnog sata**, a povećavat će se srazmjerno smanjenu broja radnih sati pri čemu ćemo kršenje takvih odluka na štetu radnika penalizirati poreznim mjerama i osigurati zakonskom regulativom.
- **Povećat ćemo minimalnu plaću.** Isključit će se iz iznosa minimalne plaće pojedini dodaci na plaću i time osigurati fleksibilniji i transparentniji način utvrđivanja najniže cijene rada. Rast minimalne plaće **vezati uz 60% prosječne plaće i redovito je usklađivati**.
- **Destimulirati isplatu naknada za rad u formi neoporezivanih primitaka** iz radnog odnosa kako bi se izbjegavalo plaćanja poreza i doprinosa, čime se u konačnici zakidaju radnici.

- **Omogućit ćemo zakonski da se otkazni rok konvertira u uvećani iznos otpremnine** – to je potrebno omogućiti u slučaju poslovno uvjetovanih otkaza u kojima izostaje potreba za radom radnika i uz suglasnost radnika.
- **Reducirati ćemo uređenja radnih odnosa posebnim zakonima** – pitanje radnih odnosa za pojedine službe, grane, djelatnosti ili sektore treba ponajprije vezivati uz standarde općeg uređenja Zakonom o radu.
- Odmah ćemo **uspostaviti transparentan sustav zapošljavanja stranih radnika**, uvesti evidencije i kontrolu posrednika pri njihovom zapošljavanju.
- **Standardizirat ćemo pravila kontrole rada, isplata plaća, smještaja i zaštite temeljnih radnih prava stranih radnika** u hrvatskim poduzećima.
- **Inspeksijske službe** imat će znatno veće ovlasti, pravo na **oštrije mandatne kazne na licu mjesta**, lakše zatvaranje poslovne jedinice u slučaju kršenja prava iz Zakona i kolektivnih ugovora.
- Provođit ćemo mjere u cilju **smanjivanja jaza u plaćama između žena i muškaraca**.
- Razvit ćemo sustav prema **kojemu će sindikati u radnopravnim pitanjima imati javne ovlasti** i pravo na određene mjere u slučaju kršenja propisa, sukladno praksi nekih zemalja.
- **Gospodarsko-socijalno vijeće**, po uzoru na najbolja takva vijeća u zapadnim demokracijama, **postat će pravna osoba**, a članovi će se birati na socijalnim izborima i bit će upravljano od tri partnera, imat će svoje zaposlenike i stručne službe i time ćemo osigurati njegovu neovisnost. Vlada će u njemu djelovati dvojako - kao član samo onda kada se raspravlja o pitanjima u kojima je ona poslodavac, a kao vanjski član bez prava glasa u svim pitanjima u kojima je ona izvršna vlast.
- Vlada će davati **priliku sindikatima i poslodavcima da predlažu zajedničke zakone iz radno-socijalne sfere** i biti arbitar u pitanjima u kojima se dva partnera ne mogu složiti.
- Socijaldemokrati će **vratiti sindikatima autentični društveni i ekonomski smisao**, osigurati zakonska rješenja prema kojima će se isplatiti biti član sindikata.
- **Mijenjat ćemo Zakon o reprezentativnosti**, tako reprezentativnost ne pripada pojedinim sindikatima već pregovaračkim odborima koji moraju predstavljati većinu zainteresiranih na području.
- **Za GSV provodit će se socijalni izbori između središnjica**. Osigurat ćemo analitičku podlogu za pregovore i socijalni dijalo, koja danas ne postoji pa ne postoji niti ozbiljan dijalog, a pregovori se ne vode na stručan način.
- **Sindikatima ćemo vratiti sindikalnu imovinu** iz prošlog sustava, bez odlaganja.
- Niti jedan **kolektivni ugovor** neće se moći sklopiti bez **referenduma** onih radi kojih se sklapa.
- Kaznenim zakonom ćemo regulirati **kazne za opstruiranje osnivanja sindikata** što je postao masovni standard u gospodarstvu. Regulirat ćemo sankcije za ukidanje postojećih sindikata ili sprječavanje njihovog neometanog djelovanja te pritisak na iščlanjivanje ljudi ili osnivanje kvazisindikata.
- U javnoj nabavi **moći će sudjelovati poduzeća u kojima sindikat djeluje**.

- **Osnovat ćemo znanstveno stručni Institut za rad** koji će se sustavno baviti svim aspektima rada i čiji će se znanstveni i stručni rezultati koristiti za oblikovanje kvalitetnih radnih politika.

Podizanje kvalitete života građana starije životne dobi

Novom strategijom za dostojnu starost socijaldemokrati će poticajnim mjerama na razini županija i gradova potaknuti otvaranje novih smještajnih kapaciteta za stare, mreže ustanova palijativne skrbi te različitih oblika izvaninstitucionalne skrbi. Započet će se s pripremom uvođenja modela dugotrajne skrbi uključujući pripreme za uvođenje osiguranja za njegu.

- **Otvoriti nove smještajne kapacitete prvenstveno za stacionarnu skrb.**
- Kroz sustav javno-privatnog partnerstva država će osigurati **smještaj za 5.000 korisnika do kraja mandata u novoizgrađenim domovima za starije.**
- **Povećati dostupnost hospicijske/palijativne skrbi** (u suradnji sa zdravstvom).
- **Otvorit ćemo raspravu o potrebi uvođenja novog stupa obaveznog osiguranja, tzv. osiguranja za njegu.**
- Za starije osobe koje su i nadalje sposobne za samostalan život treba **poticati otvaranje poludnevničkih, dnevnih i privremenih smještajnih kapaciteta i servisa za pomoć i njegu u kući**, a u onim sredinama koje nemaju dostatne smještajne kapacitete unutar klasičnih domova za stare, omogućiti njihovo otvaranje.
- Osigurati **regionalnu ravnomjernost dostupnosti skrbi za starije građane.**
- **Uvesti pravedan sustav financiranja u pružanju usluga starijim građanima.**
- **Ukinut ćemo plaćanja pretplate za HRT za umirovljenike koji ispunjavaju uvjete za plaćanje premije dopunskoga zdravstvenoga osiguranja iz Državnoga proračuna.**
- **Povećati cenzus za plaćanje dopunskoga zdravstvenoga osiguranja iz Državnoga proračuna.**
- **Zabranit ćemo ugovore o dosmrtnom uzdržavanju.**
- **Inicirat ćemo uvođenje institucije Pravobranitelja za starije osobe.**
- U suradnji s lokalnim zajednicama osigurati **financiranje rekreativnih aktivnosti za starije u sportskim objektima.**

Mirovine za dostojan život

- U prvom ćemo proračunu osigurati **jednokratno povećanje mirovina za 30%** povećanjem udjela mirovinskih izdataka sa sadašnjih 9,2% na **12,5% BDP-a.**
- Uvest ćemo zajamčene **mirovine od 75% osobne prosječne plaće** za osiguranike s punim stažem osiguranja.
- Uvest ćemo dodatno (**treće**) **godišnje usklađivanje mirovina** vezano za ostvarenu dinamiku gospodarskog rasta **prema rastu BDP-a.**

- Proširit ćemo isplatu dijela mirovine preminuloga korisnika svim bračnim partnerima korisnika mirovine bez limita.
- Uvest ćemo majčinski dodatak na mirovine za sve umirovljene majke bez obzira na datum umirovljenja.

Stan neće biti samo san

Zalažemo se da svaki građanin Republike Hrvatske ima dostupan, priuštiv i odgovarajući krov nad glavom čime će se značajno pridonijeti podizanju kvalitete života i sprječavanju iseljavanja osobito mladih obitelji.

- Osnovat ćemo **Nacionalni stambeni fond** kao stožernu instituciju stambene politike u Hrvatskoj. Fond bi se osnovao sredstvima Državnog proračuna koja se dobiju od otplate društvenih stanova. Ponudilo bi se i gradovima da u Fond udruže sredstava koja dobiju od prodaje društvenih stanova. Sredstvima Fonda financirala bi se: gradnja socijalnih stanova, gradnja javnih najamnih stanova, kupnja **stanova koji bi se prenamijenili u socijalne, kupnja i opremanje građevinskog zemljišta, kupnja stanova, građenje i adaptacija obiteljskih kuća, gradnja domova za starije.**
- Donijeti ćemo **propise o gradnji socijalnih i javnih stanova za najam.** U javnim stanovima za najam stanovat će kućanstva koja ne mogu ući na socijalnu listu, a nisu se u stanju kreditno zadužiti za kupnju stana. Kandidati za ove stanove trebat će dati polog što će sniziti i cijenu najma te će im se kroz neko vrijeme dati mogućnost da kupe ove stanove. Donijet ćemo **zakon o poticanju rada neprofitnih stambenih organizacija** tipa stambenih zadruga.
- Uvest ćemo **sustav subvencioniranja najamnina i troškova stanovanja.** Svakoj **mladoj obitelji,** čija primanja ne prelaze prosječnu plaću po članu, dala bi se **subvencija do 200 eura za najam, a najviše do trećine vrijednosti najma.**
- Osigurat ćemo uvjete **kupnje prve stambene nekretnine bez plaćanja PDV-a i poreza na promet.**
- Na područjima izrazite depopulacije i u ruralnim sredinama država će u suradnji s lokalnim samoupravama **otkupljivati stambene nekretnine u kojima nitko ne živi i građevinska zemljišta te ih davati obiteljima koje će u njima živjeti najmanje 10 godina nakon čega će im pripasti u vlasništvo.**
- **Za beskućnike** ćemo osigurati trajno stanovanje kroz model „HOUSING FIRST“ koje pruža siguran dom i trajno rješenje. Država će sklapati ugovore sa stanodavcima te uz sustavnu pomoć i podršku i u pronalaženju adekvatnih zaposlenja pomoći beskućnicima da se integriraju ponovno u društvo.

Obiteljska i populacijska politika

- Poticati ćemo razvoj obiteljskih servisa i u suradnji s lokalnim zajednicama osiguravanje mjesta u vrtiću za svako dijete. Naš je cilj besplatni vrtići za svu djecu.
- Oosigurati ćemo 100% neto plaće majci na porodiljnom dopustu.
- Povećati ćemo naknade za novorođenu djecu do iznosa prosječne plaće u RH .
- Osigurati ćemo univerzalni dječiji doplatok u jednakom iznosu za svu djecu bez cenzusa neovisno o broju djece i redosljedu rođenja, a dodatne olakšice osiguravati kroz porezni sustav i mjere potpora obiteljima s nižim primanjima.
- Osigurati ćemo uvođenje lepeze potpora za samohrane roditelje.
- Stvoriti ćemo preduvjete za podršku ranog razvoja djeteta kroz:
 - uspostavu efikasnijeg i efektivnijeg sustava financiranja dionika koji svojim djelovanjem utječu na aspekt demografskog razvoja (sustav obrazovanja, zdravstveni sustav, sustav socijalne zaštite obitelji i djeteta)
 - mogućnost pružanja bonusa pri kupnji raznih proizvoda namijenjenih djeci različita uzrasta korištenjem e-dječje kartice te provođenjem diferencirane politike cijena za određene proizvode za djecu
 - osiguravanje svoj djeci besplatnih udžbenika.
- Poticati ćemo usklađivanje profesionalnog i privatnog života roditelja i omogućiti fleksibilno radno vrijeme za majke s djecom do određene dobi

Društvo koje uči

Obrazovanje je razvojni prioritet koji donosi dugoročnu društvenu stabilnost, ekonomski napredak i osiguranje kulturnog identiteta. Obrazovanje u Hrvatskoj mora biti dostupno svima, pod jednakim uvjetima, u skladu sa sposobnostima svakog pojedinca. Kvalitetnim obrazovanjem smanjuju se društvene nejednakosti, povećavaju se šanse za napredovanjem i potiču se mladi da aktivno sudjeluju u donošenju odluka utemeljenih na znanju. Pri tom obvezno obrazovanje mora biti besplatno, a i u cijeloj vertikali ostalih oblika obrazovanja, besplatan pristup mora biti osiguran što većem dijelu građana.

- Jedan od ključnih ciljeva je uspostavljanje integriranog pristupa predškolskom odgoju i obrazovanju, pri planiranju i provedbi programa u obzir će se uzimati

različiti aspekti djetetova razvoja (fizički, emocionalni, intelektualni, društveni i jezični). Ovakav integrirani pristup osigurava holistički razvoj djeteta te naglašava važnost inkluzivnog obrazovanja obzirom na sve razlikovne faktore (socioekonomski statusi, kultura, jezik, sposobnosti i potrebe).

- Osigurat ćemo **antidiskriminatorni pristup obrazovanja djece s posebnim potrebama, kako onih s teškoćama, tako i darovitih** te dovoljan broj **adekvatno educiranih asistenata i mentora u nastavi** koji neće raditi u prekarnim uvjetima.
- Pokrenut ćemo projekt postupnog, u četverogodišnjem razdoblju, **uvođenja devetogodišnje osnovne škole** do faze u kojoj će biti upisana prva generacija učenika u razrednu nastavu i prva generacija učenika u predmetnu nastavu. Tijekom četiri godine potrebno je postupno ranije upisivati djecu u školu, kako bi se postiglo da se cijela generacija upisuje u školu godinu dana ranije.
- **Srednja škola** mora postati **obvezna**, a na državnoj razini moraju se odrediti opći ciljevi obrazovanja. Pri kreiranju krajnjeg kurikulumu potrebno je voditi računa o društvenim, gospodarskim i regionalnim zadanostima te potrebama tržišta rada kako bi obrazovni sustav osigurao pojedince koji će biti najkorisniji zajednici u kojoj žive.
- **Podrška učiteljima** za ostvarivanje vizije kvalitetnog obrazovanja usmjerenog na učenike kroz sustav kontinuiranog profesionalnog razvoja temeljen na stvarnim potrebama učitelja.
- Omogućiti **zapošljavanje stručnjaka različitih profila** za pružanje psihološko-pedagoške podrške (školski psiholozi, defektolozi, edukacijski rehabilitatori, socijalni pedagozi...),
- **Znatno povećati plaće** svih dionika obrazovnoga procesa kako bi se učiteljska zanimanja potvrdila kao najpoželjnija za najvrsnije studente.
- Poticati ćemo cjelovito strukovno obrazovanje u skladu s tehnološkim razvojem uz daljnje razvijanje **dualnog obrazovanja** te stvaranjem **centara kompetentnosti** u kojima učenici mogu stjecati kompetencije na najsuvremenijim tehnologijama i uz najkvalitetniju stručnu podršku.
- Unutar cijele vertikalne odgoja i obrazovanja ponuditi programe usmjerene na uključivanje što većeg broja pojedinaca u različite oblike **cjeloživotnog učenja** kako bi hrvatsko društvo postalo društvo razvijenih ljudskih potencijala koji su temelj gospodarske uspješnosti.

Znanost i visoko obrazovanje

Masovnost visokog obrazovanja danas, kao i odnosi unutar naših sveučilišta i opća erozija vrijednosti hrvatskog društva, smanjila je akademsku, etičku i elitnu razinu koju su nekada naša sveučilišta imala.

Socijaldemokrati će u odnosu prema sveučilištu čvrsto **štititi autonomiju sveučilišta** u onome što je njegova svrha, a to su akademske slobode i prava nastavnika, što znači pravo na slobodno istraživanje, podučavanje i publiciranje. Međutim, na sveučilištu ćemo isto tako **štititi prava građana, studenata**, njihovih roditelja i onih koji sveučilište i znanost financiraju, tj. njihovo pravo, posredstvom državnih tijela, na uvid i kontrolu u svrhovitu upotrebu njihovih poreza.

- Snažno ćemo **štititi nastavu, znanost i visokostručni rad** kao misiju i svrhu sveučilišta.
- Zbog manjka studenata i iseljavanja naših građana morat ćemo **prilagoditi mrežu visokoškolskih i znanstvenih ustanova, programa i nastavnih jedinica**, ali nećemo dopustiti gubitak visokostručnih kadrova u čije obrazovanje je ova zemlja ulagala godinama. Zahtijevat ćemo da ti ljudi kojima je umanjena nastavna potreba, rade više znanosti, jer radno vrijeme na sveučilištu dijeli se na znanost i nastavu.
- Riješit ćemo nasušne potrebe u sustavu donošenjem **novog Zakona o znanosti** i visokom obrazovanju i sklapanjem kolektivnog ugovora.
- **Ukidanjem plaćanja školarina i drugih nameta u visokom školstvu** učinit ćemo visoko obrazovanje dostupno građanima svih socijalnih slojeva.
- **Sveučilišta ćemo prilagoditi novom teritorijalnom ustroju** (jedna regija, jedno sveučilište), a dislocirane fakultete pridružiti regionalnom sveučilištu.

Zdrav zdravstveni sustav

- Svim građanima osigurat ćemo **jednaku i visoku razinu zdravstvene zaštite** bez obzira iz kojeg dijela zemlje dolaze vodeći posebnu brigu o poboljšanju zdravstvenih usluga na otocima, ruralnim područjima te brdsko-planinskim područjima.
- **Smanjit ćemo liste čekanja** otvaranjem bolnica za vršenje pretraga u popodnevnim i večernjim satima, jačanjem primarne zaštite te uklanjanjem sukoba interesa prisutnog kod istovremenog rada u javnom i privatnom sektoru.
- Ranjive skupine poput djece, umirovljenika, osoba s niskim prihodima, tjelesno i duševno oštećenih osoba i osoba s invaliditetom moraju ostati **oslobođene plaćanja doprinosa**.
- Uvest ćemo obavezno **praćenje ishoda liječenja** pacijenata.

- Pokrit ćemo cijelu **Hrvatsku hitnom helikopterskom medicinskom službom** kako bi se za sve životno ugrožene osigurala skrb unutar zlatnog sata.
- Uvest ćemo **centralno i koordinirano planiranje potreba i nabave u zdravstvu.**
- Otvorit ćemo **bolnice, domove za starije i nemoćne, lječilišta** vodeći brigu da imaju ljudski i infrastrukturni kapacitet za razvoj zdravstvenog turizma kako bi se osigurali dodatni prihod sustavu i mogućnost dodatne zarade zaposlenima u zdravstvu.
- Uvest ćemo, kao poptuno nov – **nacionalno koordiniran sustav palijativne skrbi** za one pacijente koji pate od teško izlječivih i neizlječivih bolesti što će podrazumijevati uvođenje subspecializacije za palijativnu skrb, osiguravanje dodatnih bolničkih, ali i vanbolničkih kapaciteta za palijativne pacijente, ambulante za bol, itd. Dodatno će se valorizirati rad onih zdravstvenih djelatnika koji se bave palijativnom medicinom te će se, u suradnji s tim djelatnicima, uspostaviti adekvatni uvjeti rada u zdravstvenom sustavu obzirom da rade pod povećanim stresom i psihološkim opterećenjem. **Povezat ćemo zdravstveni i socijalni resor** (ministarstvo) kroz stvaranje zajedničkih programa u ovom segmentu medicine. Kategorizirat ćemo Domove za starije i nemoćne te omogućiti kroz njihove smještajne kapacitete, a povećanjem standarda zdravstvene zaštite unutar domova koji bi mogli primiti na skrb zahtjevnije pacijente/ klijente.
- Stvorit ćemo **Nacionalne centre izvrsnosti** kako bismo učinili dostupnom najkvalitetniju i najsofisticiraniju zdravstvenu skrb. U takvim bi centrima (npr. Nacionalni centar za dijabetes, Nacionalni centar za srce, Nacionalni centar za maligne bolesti itd.) bili liječeni najzahtjevniji bolesnici iz cijele zemlje i dobivali bi zdravstvenu pomoć od najvećih stručnjaka za određeno područje medicine.
- Omogućit ćemo subvencije kamata na **stambene kredite za zdravstvene djelatnike** kako bi im pomogli u rješavanju stambenog pitanja i stvoriti mehanizme nagrađivanja koji će poticati odgovornost i produktivnost.
- Težit ćemo ujednačavanju kvalitete zdravstvene usluge te poboljšanju povezanosti i kontinuiteta u zdravstvu kroz **integraciju i suradnju regionalnih bolnica i odjela** te stvaranje manjih centara s većim protokom pacijenata.
- U potpunosti ćemo **zabraniti istovremeni rad u državnim i privatnim zdravstvenim ustanovama**, ali omogućit ćemo da se na teret HZZO-a građani liječe i u privatnim ustanovama kako bismo smanjili liste čekanja.
- U **primarnoj zdravstvenoj zaštiti** (obiteljski liječnici) treba **maksimizirati dijagnostiku, prevenciju i vanbolničko liječenje, minimizirati administrativne poslove**, a financiranje prilagoditi novom ustroju i rezultatima rada.

- **Domove zdravlja tehnološki i kadrovski osposobiti za punu dijagnostiku** i vanbolničko liječenje te ih pretvoriti u nositelje zdravstvene zaštite.
- Bolnice učiniti isključivim centrima bolničkog liječenja i to prema konkurentnim cijenama usluga. Bolnice valja **ustrojiti sukladno teritorijalnom ustroju** tako da regionalnom kliničkom bolničkom centru pripadaju sve dislocirane bolnice u regiji s ciljem boljeg iskorištavanja tehničkih i kadrovskih kapaciteta.
- **Bolnicama** kao organizacijskim sustavima u poslovnom, ekonomskom i pravnom smislu moraju **upravljati certificirani upravitelji** s odobrenjem Ministarstva zdravstva, a predloženi od upravnih vijeća bolnica. U stručno-medicinskom smislu bolnicama mogu upravljati samo izabrani liječnici od stručnog vijeća. Ako su poslovni i stručni kriteriji za donošenje nekih odluka u koliziji, rješenje donosi upravno vijeće bolnice ili Ministarstvo zdravstva.

Umjetnik u središtu

Sustav kulturne politike Republike Hrvatske je u bankrotu, premrežen privatnim interesom pojedinaca u kojem se na teret umiruće nezavisne kulture podržava inertnost, skupoća, posluš i nestručnost što rezultira programskom prosječnošću. Aktualna kulturna politika dovela je do izgradnje svojevrsnog parasustava u kojem se ne vide kulturnopolitički prioriteti. Uvjereni smo da je vrijeme je da se Hrvatska svrsta među nacije kojima je kultura jedna od najvažnijih poluga civilizacijskog progresa i obogaćivanje društva u cjelini.

Naš je **cilj** preokrenuti piramidu dugogodišnje neefikasnosti **prema transparentnom modelu** u kojem će u **središtu** biti **reforma skupog javnog sustava** i **široka orijentacija prema osnaživanju iscrpljene nezavisne kulture** - od medija, preko kazališta i muzeja pa do knjige, dizajna, glazbe, filma i plesa u kojem kao osnovno vidimo jačanje položaja umjetnika kroz reformu zastarjelog i birokratiziranog legislativnog sustava.

- Pri tom **želimo stimulirati izvrsnost i autonomiju ustanova i ostalih umjetničkih organizacija**, uvesti višegodišnje planiranje, a dokinuti preširoko rasprostranjenu estradizaciju umjetničkog područja u kojem se prečesto financiraju ogromne količine neumjetničkih sadržaja koji su se zahvaljujući najraznovrsnijim klijentelističkim odnosima s vladajućima pretvorili u "javne potrebe".
- Osnovni nam je cilj s tim u vezi osnažiti matricu kadroviranja, upravljanja i programiranja gradskih i nacionalnih ustanova, a najvažnija konkretna mjera bila bi **uvođenje nacionalnih centara za nezavisno kazalište i ples te za stvaralaštvo** za djecu, kao i **programa Jedan posto za umjetnost** u kojem bi se od svake javne investicije odvajao jedan posto uložene svote za ulaganje u umjetničku produkciju, edukaciju i otkup umjetničkih djela.

Sport za zdravlje, za duh, za osjećaj pripadanja i zajedništva

Ulaganje u aktivno bavljenje sportom u svim fazama ljudskog života, počevši kroz sve razine obrazovanja, od predškolskog do visokog, u osnovi je ulaganje u zdravlje nacije. Sve što uložimo u sportske programe kroz sustav obrazovanje, višestruko će se vratiti kroz uštede u zdravstvenom sustavu jer će ljudi živjeti zdravije i manje obolijevati. U zdravom tijelu, zdrav je duh!

Stogaplaniramo:

- **kreirati aktivne sportske kurikulume** koji će postati obaveza na svim razinama obrazovanja
- izmjene zakona o radu koje će **sprječiti da sportski treneri rade u prekarnim uvjetima** i koje će im omogućiti plaće minimalno na razini plaća profesora tjelesnog odgoja
- **poticati ulaganje u sport** od strane privatnog poslovnog sektora tako što ćemo svaki iznos, koji obrti i pravne osobe ulože u sport (što amaterski, što profesionalni), tretirati kao **poreznu olakšicu** jer na takav način rasterećujemo roditelje od visokih troškova.

Sport je ono oko čega se najbrže stvara osjećaj privrženosti svojoj školi, klubu, gradu, državi temeljen na sportskom natjecanju, timskom radu i fairplay-u što su iznimno bitne vrijednosti u društvu!

ZA EFIKASNU, SIGURNU I DEMOKRATSKU DRŽAVU

Teritorijalni preustroj i optimiranje državne i lokalne uprave

Sadašnji teritorijalni ustroj i organizacija državne uprave predstavlja ozbiljnu prepreku uspostavi efikasne državne i lokalne samouprave te dovodi do suboptimalnih rezultata upravljanja državom. Stoga pozornost usmjeravamo na nužne reformske zahvate:

- ustrojiti **regionalnu podjelu Hrvatske** baziranu na prirodnoj strukturi i europskim principima
- broj i veličinu jedinica lokalne uprave preustrojiti na principu **standardizacije ravnih poslova za svaku jedinicu i samofinanciranju**
- **smanjiti broj ministarstava i državnih agencija** te optimirati broj zaposlenih prema opsegu poslova
- **minimizirati broj profesionalaca u predstvičkim tijelima lokalne uprave**

- **opća informatizacija** svih razina Uprave bazirana na najsuvremenijim mrežnim modelima iz EU koncepta
- **optimirati strukturu zaposlenih u lokalnoj upravi** sukladno novom teritorijalnom ustroju.

Učinkovito i djelotvorno upravljanje javnim sektorom

Provođenje dugogodišnjeg lošeg modela upravljanja obilježenog nepotizmom, političkim utjecajem i podobnošću, izborom kadrova upitne kompetentnosti, lošom zakonodavnom i organizacijskom harmonizacijom i izostankom strateškog okvira i pravaca djelovanja od strane Vlade kao predstavnika vlasnika, Republike Hrvatske, za posljedicu je formirao neučinkovit i nedjelotvoran sustav javnog sektora, odnosno njegovog upravljanja. To se osobito odnosi i na upravljanje javnim poduzećima, ali i svim ostalim organizacijama vezanim uz javni sektor. Sukladno spoznajama i procjenjujući trenutno alarmantno stanje, od izuzetne je važnosti pokrenuti niz akcija koje će osigurati nove pravce razvoja, osigurati povećanje učinkovitosti i djelotvornosti javnog sektora vođenog kompetentnim ljudima u okviru razvojnog ciklusa i okvira Republike Hrvatske kao vlasnika koji ima svoju viziju i definira kvalitetne politike i pravce razvoja. Sukladno tome ključno je pokrenuti sljedeće strateške aktivnosti:

1. **Izraditi strategiju razvoja i politika Republike Hrvatske u razdoblju 2025. – 2035.** harmoniziranu s definiranim pravcima razvoja EU i percipirajući specifičnosti potreba razvoja Republike Hrvatske s posebnim naglaskom na **razvoj javnog sektora uključujući definiranje modela organiziranja i upravljanja** svim segmentima javnog sektora uključujući i javna poduzeća.
2. **Definirati i formirati bazu svih organizacija javnog sektora** koja se nužno mora strukturirati s ciljem definiranja i uspostave učinkovitog, djelotvornog i harmoniziranog sustava upravljanja sukladno definiranim politikama Vlade kao predstavnika vlasnika, Republike Hrvatske, a u smjeru definirane vizije razvoja javnog sektora u skladu s definiranim strateškim razvojem Republike Hrvatske (Hrvatska 2025. – 2035.).
3. **Uspostaviti sustav cjelovitog upravljanja javnim sektorom** temeljenog na konceptima **kvalitete i poslovne izvrsnosti** kroz neovisno tijelo formirano od strane Republike Hrvatske na čelu s neovisnim stručnjacima (profesionalcima) iz područja menadžmenta i organizacije koje će djelovati prema načelu transparentnosti i odgovornosti uz neovisnu reviziju i obavezni godišnju neovisnu provjeru i ocjenu kvalitete upravljanja te **birati neovisne članove nadzornih tijela prema načelu kompetencija i interdisciplinarnosti** (uspostaviti zakonski okvir).
4. Analizirati trenutno stanje upravljačkog kadra testirajući ga (test menadžerskih znanja i kompetencija) uz **formiranje centralnog obrazovnog i trening mjesta** u Republici Hrvatskoj u kojem će se formirati programi za edukaciju i pripremu, ali i testiranje potencijalnog kadra za rukovodeća mjesta u javnom sektoru. Novi centar

će uz pomoć partnerskih institucija razviti program koji će morati proći i položiti budući upravljački kadar u javnom sektoru (**MPA – Master of Public Administration**)

5. Uspostaviti **zakonski okvir koji omogućava menadžmentu neovisno i djelotvorno upravljanje ljudskim potencijalima** zaposlenim u javnom sektoru uključujući sve modele pozitivne i negativne stimulacije (od nagrađivanja do otkazivanja ugovora o radu).

Antikorupcijska i antiklijentelistička borba

Temelj borbe protiv korupcije, u najboljem interesu građana, je ugrađivanje čvrstih načela u sustav upravljanja državom. Ta su **načela**:

Vladavina prava - potrebno je **poštovati vladavinu prava, čime se svima pruža pravna sigurnost, uključujući predvidljivo pravo, gdje se prema svima postupa dostojanstveno, jednako, racionalno i proporcionalno**, unutar okvira u kojem su dioba vlasti i neovisnost pravosuđa zajamčene u cijeloj zemlji.

Javna etika - potrebno je **strogo poštovati najviše standarde javne etike** omogućujući svima da imaju povjerenja da Vlada, javne institucije i javni službenici služe javnom dobru. Poštivanje najviših standarda javne etike i integriteta pri izvršavanju ovlasti i javnih dužnosti.

Odgovornost - potrebno je uspostaviti **mehanizme odgovornosti kako bi se osiguralo da Vlada, javne institucije i javni službenici preuzimaju odgovornost za svoje postupke i odluke i da mogu snositi odgovornost** te da prihvate sve posljedice ili razmjerne sankcije za neprimjerene odluke ili propuste.

Otvorenost i transparentnost - osigurati **otvorenost i transparentnost tako da postupci donošenja odluka Vlade, javnih institucija i javnih službenika budu javno dostupni i pristupačni** korištenjem modernih digitalnih alata prema potrebi.

Učinkovito, djelotvorno i dobro upravljanje - treba postojati **učinkovita, djelotvorna i dobra uprava u svim državnim i javnim institucijama** kako bi se promicala dobrobit svih kojima služe, bez diskriminacije, među ostalim optimizacijom korištenja javnih sredstava.

Mi, socijaldemokrati, odmah ćemo pokrenuti sustavne mjere **za ostvarenje transparentnog i odgovornog upravljanja**:

- Prije imenovanja dužnosnika, pogotovo imenovanja ministara i visokih dužnosnika, **vesti obvezni tzv. test integriteta** (integrity check).
Ovlašteno tijelo bi trebalo ispitati pet glavnih područja:
 1. imovinu kandidata i članova njegove obitelji (uključujući svu imovinu, izvor imovine, prihod, izvor prihoda, financijska sredstva i njihov izvor)

2. moguća kaznena, upravna ili stegovna odgovornost kandidata i bilo kakva povezanost s korupcijskim aferama, nezakonitim radnjama
 3. svaki eventualni odnos s kriminalnim subkulturama
 4. svaki odnos s osobom koja obnaša javnu funkciju (mogući sukob interesa)
 5. obrazovanje i radne aktivnosti kandidata.
- Uvesti proceduru tzv. **menadžere koruptivnih rizika** („ risk management“) pozicija u državnoj službi na svim razinama i odrediti koje su to pozicije koje su posebno osjetljive na korupciju (ne nužno samo visoke političke funkcije, već i one pozicije koje su osjetljive zbog vrste posla - davanje dozvola, koncesija, javna nabava). Cilj upravljanja rizicima je **identificirati rizike od korupcije** u javnoj upravi i trgovačkim društvima u državnom vlasništvu te ih kontrolirati odgovarajućim preventivnim mjerama. Analizom rizika identificiraju se i procjenjuju rizici u smislu njihove vjerojatnosti nastanka i potencijalnog utjecaja (razmjera štete) .
 - **Imenovanje osobe zadužene za antikorupciju** u svakom ministarstvu, kao kontakt osobe, neovisne osobe koje bi prošle edukaciju Povjerenstva i bila veza između tog državnog tijela i Povjerenstva. Alternativno imenovanje osobe/ureda na razini Vlade RH za sva ministarstva.
 - **Kontrola zakona vezano za korupcijske rizike** – tzv. (corruption proofing legislation) – u tijeku zakonodavne procedure, kada se zakon dostavlja na mišljenje drugim državnim tijelima, obveza dostavljanja svih zakonskih prijedloga Povjerenstvu za odlučivanje o sukobu interesa (ili drugom tijelu) na očitovanje oko mogućih korupcijskih rizika. Antikorupcijska procjena je pregled sadržaja nacрта ili donesenih zakonskih i drugih odredbi kako bi se otkrio i minimizirao rizik od buduće korupcije koju bi nova pravila mogla olakšati.
 - **Lobiranje** – iako je Zakon o lobiranju donesen, ima puno prostora za poboljšanje transparentnosti, svakako bi trebalo uvesti i obvezu za dužnosnike da objavljuju dnevno sve sastanke.
 - Uspostaviti potpunu **transparentnost tzv. posebnih savjetnika** – tko su te osobe, javno objaviti ime i prezime savjetnika i iznos naknade ako primaju, druge poslove koje obavljaju itd. Savjetnici mogu utjecati na donošenje političkih odluka pa **trebaju proći provjeru integriteta** u sklopu zapošljavanja, a imena svih savjetnika, njihove funkcije i naknade trebaju biti objavljene na web stranicama državnog tijela.
 - **Zakon o sprječavanju sukoba interesa** treba značajno izmijeniti: izbor i funkcioniranje Povjerenstva, odvojiti u Zakonu članove uprave trgovačkih društava u državnom vlasništvu od izabranih političara, redefinirati period hlađenja jer je kompliciran i u dijelu pregeneralan, izmijeniti nespojive dužnosti, uvesti sukob dva javna interesa - onemogućiti da osoba bude npr. saborski zastupnik i gradonačelnik.
 - Uvesti **jače kontrole i poboljšati upravljanje u trgovačkim društvima u državnom vlasništvu**, definirati jasne financijske i nefinancijske ciljeve poslovanja za sva TD u državnom vlasništvu, uspostaviti stručne i neovisne nadzorne odbore.
 - Uvesti **obvezni trening/edukaciju** prilikom preuzimanja funkcija ili obvezne godišnje treninge (možda online) za sve ključne pozicije, neprihvatljivo je da netko postane

dužnosnik, a da nije **upoznat s načelima etike i integriteta** te s obvezama koje za njega proizlaze iz činjenice da postaje obveznik ZSSI-a.

Reforma izbornog sustava

- Polazeći od kritike sadašnjeg izbornog sustava i rada Hrvatskog sabora zalagati ćemo se za **promjena strukture i načina izbora zastupnika**. Zagovaramo **mješoviti izbornom sustav**, o kojemu bi se trebala provesti široka rasprava i koji bi se trebao usvojiti što širim političkim koncenzusom. Pretpostavka za te promjene je i **promjena Zakona o izbornim jedinicama**, ali i teritorijalni preustroj Hrvatske (iako ne nužno) .

Neposredno sudjelovanje građana u odlučivanju

Jačanje demokracije pretpostavlja veću mogućnost participacije građana u političkom životu i donošenju važnih odluka na državnoj i lokalnoj razini. Iskustva s **referendumom kao najširim oblikom izražavanja volje građana** i donošenja odluka, o pitanjima lokalnog i regionalnog značaja, pa sve do državne razine, uključivši promjenu samog Ustava traži **bolju regulaciju, i na ustavnoj, i na zakonskoj razini**.

Dosljedna zaštita ljudskih prava

Sloboda kao najviša vrednota društava liberalne demokracije, zahtjeva nastojanje i neprestano osvajanje. Mi socijaldemokrati, taj ćemo prostor slobode ne samo štiti, već i neprestano širiti za inicijative, pokrete, autonomne projekte i od države oslobođene sustave. Sloboda udruživanja, okupljanja, govorenja i mišljenja, nikada nije osvojena i nikada ne prestaje biti ugrožena. Posebno ne za različite manjinske skupine. Zaštita prava i sloboda baš tih skupina, određuje i demokratsku razinu zaštićenosti većine. Zato pitanje slobode i prava na različitost nije pitanje velikodušnosti i altruizma već temeljno pitanje za funkcioniranje zajednice.

- Visoko vrednujemo **socijalnu obzirnost kao toleranciju prema drugome i drugačijem**.
- Ona se ogleda i u našem zauzimanju za **političku korektnost, za uređene standarde i procedure u svakodnevnim djelovanjima**. Upravo su ti standardi brana svakoj osionosti, korupciji, nepotizmu, političkom nasilju, nepoštivanju zakona, javno danih obećanja i svim vrstama zloupotrebe vlasti.
- **Država je dužna štiti i unapređivati ljudska prava i vladavinu zakona**. U našem su fokusu posebno **zaštita dječjih prava**, kao neprikosnovenih i čije provođenje ne smije biti ničim uvjetovano.
- **Rodna jednakopravnost** u temelju je svake jednakopravnosti. Ona se mora primjenjivati na svim razinama i u svim situacijama – od radnog mjesta do društvene i političke zastupljenosti. Nasilje u obitelji, kojeg su žene najčešće žrtve a djeca direktne ili kolateralne, treba prevenirati odgojnim i socijalnim mjerama i standardima kao i ciljanim

kampanjama, suzbijati ga sankcijama, moguće posljedice pomno sanirati a dalekosežne štete osvještavati.

- **Socijalnu državu** shvaćamo kao političku tvorevinu koja **solidarno skrbi o egzistencijama građana, a naročito svih vrsta socijalno potrebitih**, ali i o uvjetima pod kojima će pojedinci moći zadovoljavati svoje egzistencijalne potrebe.

Nacionalna sigurnost

Politiku nacionalne sigurnosti primarno vidimo u ostvarivanju njenog temeljnog cilja: Pozicionirati Hrvatsku kao **stabilnu i sigurnu zemlju** sposobnu garantirati građanima i ekonomskim subjektima povoljno okruženje za sveobuhvatan održivi razvoj i kvalitetan život i to osiguranjem optimalnog izbora i korištenje sredstava i instrumenata djelovanja društvenih resursa, njihovim optimiziranjem i razvojem, aktivnom ulogom u kreiranju i provedbi svih aktivnosti međunarodne političke i ekonomske suradnje usmjerene održivom razvoju i sigurnosti društva i građana.

Kao članica EU i NATO-a, Hrvatska je svoju obrambenu sigurnost vezala za sigurnost drugih članica iz čega proizlaze i **njene obveze koje valja poštivati** uvažavajući činjenicu da upravo u tim savezništvima osiguravamo i najvišu razinu vlastite nacionalne sigurnosti. Želimo odmak od upravljanja obranom vođen dnevnim aktualnostima te učiniti obranu resorom u kojem se dugoročno promišlja i istinski radi na zaštiti naših nacionalnih interesa. Iz ovoga našeg stava proizlazi i naše **određivanje spram svih aspekata našeg vojno-obrambenog sustava** i kad je riječ o materijalno-tehničkim i ljudskim podizanjem kvalitete toga sustava. Iz toga proizlazi i naš stav o **uvođenju borbenih zrakoplova** i drugih sustava obrane i **pitanje služenja vojnoga roka**, broja i opremljenosti profesionalne vojske te održavanja borbene spremnosti države u cjelini. Ta se pitanja **ne mogu i ne smiju stranački i ideološki niti interpretirati** niti se njima smije manipulirati izvan strateškog opredjeljenja o uključenosti u najveći vojno-obrambeni savez demokratskog svijeta.